



Arbeids- og
inkluderingsdepartementet

Deres ref.:

Vår ref.: 41–7-24

Dato: 21.10.2024

Høringsvar – Forslag til en ny yrkessykdomsliste

Norsk Fengsels- og Friomsorgsforbund (NFF) viser til Høringsnotat

21. juni 2024 Forslag om en ny yrkessykdomsliste og endringer i folketrygdlovens yrkessykdomsregler.

NFF ser det som helt nødvendig å revidere yrkessykdomslisten, og det er på tide å gjøre endringer på yrkessykdomslisten som ikke er endret siden 1957.

NFF forventer at det denne gangen fattes beslutninger og at høringen fører til endringer som i større grad ivaretar arbeidstakerne.

NFF viser for øvrig til LOs høringsuttalelse som forbundet stiller seg fullt bak.

Psykiske belastningslidelser inn på yrkessykdomslista

NFF støtter forslaget fra regjeringen om at psykiske sykdommer som posttraumatisk stresslidelse (PTSD) og depresjon kan tas opp på ny liste.

Forbundet støtter ikke forslaget fra regjeringen om at det kun skal gjelde for de som faller inn under «etter krigsdeltakelse». NFF mener at dette bør gjelde alle beredskapsyrker hvor ansatte blir utsatt for psykiske påkjenninger og ikke begrenses til belastninger etter krigsdeltakelse.

Vold og trusler mot ansatte er utbredt innenfor flere yrkesgrupper og i kriminalomsorgen og NFF har mange medlemmer som står i førstelinja og som er blitt rammet av og risikerer å bli rammet av psykiske belastningslidelser som PTSD og depresjon.

Flere undersøkelser og utredninger har de siste årene vist at det er mange som opplever gjentakende vold og trusler på jobb. Det er nødvendig å sikre bedre yrkesskadedekning også for psykiske lidelser (og belastninger over tid).

En undersøkelse som ble gjort av Rambøll på oppdrag fra Kriminalomsorgsdirektoratet i 2023 viser at om lag 9 % av de ansatte i Kriminalomsorgen har tegn på PTSD og 12 % har symptombelastning som indikerer sannsynlig kompleks posttraumatisk stresslidelse (KPTSD). I rapporten fremkommer det at flere informanter har vært i utredning for eller fått diagnosen PTSD som følge av hendelser de har opplevd i kriminalomsorgen. Mange understreker viktigheten av at hverdagsbelastning og mindre hendelser, samt sekundærtraumatisering, kan ha vel så stor innvirkning som akutte, voldsomme hendelser.

I rapporten skriver Rambøll at «ansatte i kriminalomsorgen arbeider under krevende omstendigheter. Arbeidsoppgavene deres befinner seg i spenningsfeltet mellom omsorg og kontroll. En ikke-ubetydelig andel av innsatte i norske fengsler har psykiske lidelser, og det er ikke uvanlig at innsatte kommer med trusler om vold eller utøver vold mot både andre innsatte og ansatte i norske fengsler.

Slik den danske referansestudiet fra 2020 viser, har ansatte i kriminalomsorgen en ekstra risiko for å bli utsatt for voldsomme hendelser, som kan gi økt sannsynlighet for psykiske belastningsreaksjoner. Både mindre 'hverdagslige' hendelser som forekommer oftere, og alvorlige eller voldsomme hendelser som er utenom det dagligdagse, kan ha negativ påvirkning på ansattes følelse av trygghet, selvfølelse og mentale helse. I tolkningen av resultatene ses disse to dimensjonene i sammenheng, og begge dimensjonene forstås som alvorlige på hver sin måte. 'Hverdagslige' hendelser kan være ubehagelige blikk eller kommentarer, uønsket seksuell oppmerksomhet, hets og sjikane eller forsøk på utnyttelse/falsk vennlighet. Mer alvorlige hendelser forstås som, og omfatter, ulike former for trusler rettet mot seg selv eller familie, samt fysisk vold på jobb eller fritid.»

Trygderetten har godkjent PTSD som yrkesskade dersom det har vært en alvorlig og konkret hendelse, men ikke belastning fra flere hendelser over tid.

Folketrygdloven slår tydelig fast at psykiske belastninger over tid ikke skal godkjennes som yrkesskade. Det er helt på rene at loven må endres.

Regjeringen har lovet å forbedre yrkesskade/yrkessykdomsdekningen.

NFF mener at det er på sin plass at ansatte som står i gjentatte psykiske belastningshendelser også sikres yrkesskadedekning.

Det er på høy tid å anerkjenne at det i dag er psykososiale faktorer som bestemmer arbeidsmiljøet for mange yrker og at det er uakseptabelt å skyve belastningen fra vold, trusler og traumer over på den enkelte ansatte. Det forventes også at Norge skal styrke beredskapsevnen de kommende årene. Samfunnet er avhengig av at folk er i stand til og har lyst til å jobbe i beredskapsyrker.

Jevnlig revisjon av yrkessykdomslista.

NFF ser viktigheten av en regelmessig revisjon og oppdatering av yrkessykdomslisten, og støtter derfor departementets punkt 5.2.2.

5.2.2 Departementets vurdering og forslag

Departementet mener at det på bakgrunn av det som framkommer i punkt 5.2.1 bør etableres en ordning med regelmessig revisjon av yrkessykdomslisten. Departementet ber høringsinstansene vie dette spørsmålet særlig oppmerksomhet, spesielt utformingen av en slik ordningen. Alternativet til den mer «formelle» løsningen som er valgt i Danmark, kan være en ordning der departementet eller Arbeids- og velferdsdirektoratet med jevne mellomrom tar initiativ til faglige revisjoner, og at for eksempel STAMI får i oppdrag å lede revisjonsarbeidet.

Arbeidsulykkebegrepet må endres

NFF støtter også forslaget fra regjeringen om at arbeidsulykkebegrepet må endres.

Arbeidsulykkebegrepet må endres fordi det er slik i dag at noen ansatte i Kriminalomsorgen har fått avslag på og ikke godkjent skader som har skjedd på arbeid som en yrkesskade, fordi de har et risikofyllt arbeid (at risiko er normalen).

Det kan ikke være slik at ansatte ikke får godkjent skader som skjer i Kriminalomsorgen som yrkesskade fordi arbeidet anses som risikofyllt. Det er urimelig at dersom normale forhold på arbeidsplassen skal ha avgjørende betydning for om man får ordinære trygdeytelser eller har krav på yrkesskadetrygd og yrkesskadeerstatning

Et endret yrkesskadebegrep er viktig for ansatte i Kriminalomsorgen, hvor hverdagen ansees som risikofyllt.

Med hilsen

Asle Aase
Forbundsleder

Nina Bergene/s/
Hovedkasserer